

Lektionsplanering

Årskurs: 7-9

Ämne: Svenska

Tema: Maktordningar och utanförskap i skolan

Koppling till styrdokument

| **Centralt innehåll** | **Betygskriterium (E)** |

|-----|-----|

| **Svenska, Åk. 7-9:**

- Litteraturhistoria och läsning av olika skönlitterära texter.
- Texter och deras innehåll, budskap och språkliga uttryck.
- Svenska språkets struktur, texters innehåll och hur de speglar olika samhällsfenomen.
- Reflektioner kring texter och dess innehåll. | **Svenska, Åk. 7-9:**
- Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som till viss del utvecklar samtalen och diskussionerna.
- Eleven skriver texter med viss språklig variation, huvudsakligen fungerande struktur och innehåll samt viss anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang.
- Eleven läser skönlitteratur och sammanfattar texter med viss säkerhet.

|

[Lgr 22, Svenska, Åk. 7-9]

Lärrarledda instruktioner

1. Introduktion till novellen "14 februari" (10 min)

- Berätta kort om Jonas Karlsson och hans författarskap.
- Läs upp den första delen av novellen och stanna för diskussion.
- Ställ frågor om elevernas egna erfarenheter av skolan och relationer.
- Introducera temat för lektionen: maktordningar och utanförskap i skolan.

2. Gemensam läsning och analys av novellen (15 min)

- Läs hela novellen gemensamt i klassen.
- Be eleverna notera passager som handlar om makt, utanförskap och vänskap.
- Diskutera novellens tema och hur maktordningar skapas i en skolmiljö.

- Fokusera på relationen mellan Peter och de andra eleverna, samt elevkårens roll.

3. Gruppdiskussion om makt och hierarkier (10 min)

- Dela in eleverna i grupper om fyra.
- Diskutera hur maktordningar fungerar i skolan och varför vissa elever får mer uppmärksamhet än andra.
- Låt eleverna dela egna erfarenheter och jämföra med novellen.
- Diskutera hur dessa maktstrukturer kan brytas.

4. Skriftlig reflektion (10 min)

- Be eleverna skriva en kort reflektion (3-5 meningar) om maktordningar i skolan och hur de kan påverka relationer.
- Eleverna ska använda exempel från novellen i sina reflektioner.
- Diskutera några av elevernas tankar i helklass.

Ämnesinnehåll

Här listas viktig kunskap och ämnesinnehåll som eleverna behöver känna till eller lära sig i undervisningen. Försök se till att allt nedan tas upp på lektionen eller följs upp på andra sätt.

- **Maktordningar i skolan:** Hur grupper och individer får olika roller baserat på popularitet, prestation eller andra faktorer. Hur detta påverkar elevernas välmående.
- **Utanförskap:** Upplevelsen av att inte höra till en grupp, vara osynlig eller undanskuffad. Hur utanförskap kan leda till känslor av ensamhet och oro.
- **Hierarkier i sociala sammanhang:** Hur de skapas och bevaras genom social interaktion, medvetna och omedvetna val.
- **Vänskap och relationer:** Hur vänskap kan vara ett skydd mot utanförskap, men också hur den kan skapa nya hierarkier.
- **Reflektion och diskussion:** Vikten av att samtala om sociala strukturer och tänka på sin egen roll i relation till andra.

Ordkollen

Ord	Förklaring	Etymologi
Maktordning	En struktur där vissa personer har mer makt eller inflytande än andra. I novellen beskriver det hur elevkåren och andra elever får mer uppmärksamhet.	Ordet "makt" kommer från fornsvenska "makt", som härstammar från det gamla svenska ordet "makt", som betyder styrka.

Ord	Förklaring	Etymologi
Utanförskap	En känsla av att inte tillhöra en grupp, vilket leder till isolering och ensamhet.	Kommer från svenska "utanför" och "skap", med ursprung i äldre svenska ord för utanförhet.
Hierarki	En ordning eller struktur där vissa har högre status eller makt än andra. I skolan kan det handla om social rang mellan elever.	Från grekiska "hierarkhia" som betyder "prästhierarki", senare använt för att beskriva alla typer av rangordningar.
Vänskap	Ett nära och positivt socialt förhållande mellan två eller flera personer.	Härstammar från fornsvenska "vänskap", som i sin tur kommer från det gamla svenska ordet för vän.

Diskussionsfrågor

- Hur påverkar maktordningar i skolan din syn på vänskap och sociala relationer?
- Kan hierarkier i skolan skapa negativa konsekvenser för både de som är i toppen och de som är i botten? Vad kan vi göra för att bryta dessa strukturer?
- Om du var Peter i novellen, hur skulle du hantera situationen? Skulle du förändra något om du fick möjlighet?

Aktivitet

Eleverna ska tillsammans skapa en "idealskola" där de designar hur skolan skulle se ut om maktordningar och utanförskap inte fanns. De ska diskutera och enas om lösningar för att skapa en mer inkluderande och jämlik skolmiljö. Efter diskussionen skapar de en affisch som visar på de förändringar de skulle vilja se i skolans sociala struktur. Aktiviteten uppmuntrar till samarbete och reflektion kring skolans sociala regler och deras påverkan.

Exit-ticket

Fråga	Svar
1. Vad är en maktordning?	En struktur där vissa personer har mer makt än andra.
2. Hur kan hierarkier skapas i en skola?	Genom grupperingar, prestationer och popularitet.
3. Vad innebär utanförskap?	Att känna sig utestängd från grupper eller sammanhang.

Fråga	Svar
4. Vilken roll spelar vänskap i maktordningar?	Vänskap kan både stärka och bryta ner maktstrukturer.
5. Hur kan vi bryta negativa hierarkier i skolan?	Genom att vara medveten om sociala strukturer och skapa inkludering.
6. Vad är skillnaden mellan makt och hierarki?	Makt handlar om kontroll, medan hierarki är en struktur av rangordning.
7. Hur påverkar sociala strukturer oss?	De kan forma våra relationer och självkänsla.
8. Vad kan vi lära oss från Peter i novellen?	Att vi ibland inte märker maktstrukturer förrän de påverkar oss direkt.

Hemuppgift

Eleverna ska skriva en kort uppsats om maktordningar och utanförskap i skolmiljöer. Uppsatsen ska utgå från deras egna erfarenheter, kopplade till novellen "14 februari". De ska beskriva hur de ser på maktstrukturer i sin egen skola och ge förslag på hur dessa skulle kunna förändras för att skapa en mer jämlik och inkluderande miljö. Hemuppgiften ska vara mellan 300-500 ord och lämnas in nästa lektion.

Citat

"Makt är förmågan att forma verkligheten för andra människor." - Noam Chomsky, 1988

Detta citat påminner oss om att makt inte bara handlar om att ha kontroll utan också om att påverka andra människors liv. Det knyter an till novellen genom att visa hur makt kan användas för att skapa hierarkier och utanförskap, som vi ser i Peter och de andra elevernas relationer.

Tags: [2006](#), [Åk. 7 - 9](#), [Okategoriserade](#), [Svenska](#)